

KMETIJSKI LIST

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 12.—
polletno 6.—
Posamezna številka 30 v

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm inseratnega stelpiča stane za:
male oglase K — 40
uradne razglase — 80
reklame 1.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani v bivši Mahrovi trgovski šoli pred „Mestnim domom“.

Kaj je z našo soodgovornostjo?

Pod naslovom „Samostojni kmetijski stranki“ piše doktor Kukovec dne 12. septembra v „Slovenskem Narodu“, da bi bila naša stranka dolžna zahtevati primerno število poslancev v belgrajskem Narodnem predstavništvu, da bi s tem mogla že takoj sedaj nastopati za kmečke koristi. Temu nikakor ne moremo oporekati. Dalje pravi doktor Kukovec, da bi s tem prevzela naša stranka del soodgovornosti z ozirom na delovanje sedanjega provizoričnega Narodnega predstavništva ter da se mora naša stranka zavedati, da bo v tem oziru morala kmetu opravičiti svoje zadržanje. V pojasnilo tega bodi omenjeno, da je naša stranka že dne 28. julija t. l. v posebnem dopisu (št. 12/N) zahtevala od osrednje vlade v Belgradu svoje zastopstvo. Seveda vladeželjna osrednja vlada nam na to do danes niti odgovorila ni. Iz omenjenega uradnega dopisa naj v izvlečku omenjamo na kratko tole:

... Po razsulu stare Avstrije so si obstoječe slovenske politične stranke razdelile vso oblast na podlagi kompromisov. Vsi predstavniki slovenskega ljudstva so se postavili sami. Niti malo niso vprašali ljudstva za mnenje, oziroma so si prilastili vso oblast celo proti volji ljudstva.

Zato si je ustanovil slovenski kmet svojo politično „Samostojno kmetijsko stranko za Slovenijo“, da se v nji združen more uspešno postaviti v bran nasilju.

... Kot predstavnik 90 % vsega slovenskega prebivalstva je slovenski kmet upravičen, v vseh zastopih videti v prvi vrsti zastopnike kmeta in to tudi najodločneje zahteva. — Baš današnji, ko se država šele ureja, ko se ureja valuta, ko se ima izvesti agrarna reforma, ko se sklepajo trgovinske pogodbe i. dr., bi moral kmet imeti v vseh zastopih svoj glas za čuvanje svojih stanovskih interesov, ker nobeden dosedanjih posili-predstavnikov ni sposoben zastopati kmetovih interesov, kmet mu zastopstva ni poveril in mu ga tudi ne zaupa.

... Delovanje teh sedanjih predstavnikov je znano ali bolj njihova nedelavnost je znana in kliče na najhujši odpor od strani ljudstva. Kadar ti predstavniki sploh kaj podvzamejo, tedaj, vsaj kar se kmetijskih interesov tiče, delujejo vedno ravno nasprotno kot bi imeli delovati. To izvira odtod, ker kmetovih težav, bistva kmetovih interesov, kmetijskega obrata in agrarne politike ne poznajo ali pa nočejo poznati.

V imenu slovenskega kmeta zato zbrani njegovi zastopniki odločno odklanjajo vse ukrepe, sklepe, odobritve, naredbe i. dr., ki so se izvršile ob sodelovanju dosedanjih posili-predstavnikov slovenskega kmeta in izražajo energično voljo slovenskega kmeta, da ta hoče in mora v vseh zastopih videti predstavnike, ki jih bo določil on, take predstavnike, kateri so sposobni in voljni zastopati ga in katerim on tako zastopstvo tudi zaupati zamore.

V danem slučaju bo slovenski kmet imenoval te svoje zastopnike na tozadevni poziv vlade, katere sveta dolžnost pač mora biti, da poskrbi zastopstvo najštevilnejšemu razredu in najmočnejšemu ter najsigurnejšemu davkoplačevalcu in najtrdnjejšemu stebri države ter najzanesljivejšemu nositelju državne misli.

Stvar vlade je, da stori svojo dolžnost . . .

S tem je stvar pojasnjena. Odgovornost pače na tiste, ki kmeta nočejo poznati in pripoznati.

Kmetsko pismo.

I.

Dragi kmet! Bog s teboj in sreča junaška; pozdravljen v imenu kmetske svobode in kmetske samostojnosti.

Ni še daleč, kar je črna tema ležala nad nami in so težke megle motile naš čisti pogled. Blizu, da bi dosegel z rokami, je še nazaj v grozno in brezupno prostost. Zato se živo spominjaš na vse, kar je bilo, in ne boš tako hitro pozabil, kot se hitro pozabijo neprijetne sanje v skrbi-polni noči.

Pred teboj leži razgrnjena medvojna in predvojna preteklost, iz katere ti je sklepati, kaj in kako boš ukrenil v bodočnosti, da se obvaruješ zablod in prevar, da postaviš svoj dom na zdravo in trdno podlago, na siguren, samostojen in od vseh neodvisen temelj.

Premisli in preudari tedaj, kaj si bil, kaj si počel in kako si živel!

Tam nekje v predvojnem času je bilo, ko so častihlepneži in lakomniki sklenili iti svojo pot v slovenski politiki, ker so videli, da nesebično delo za narod, za ljudstvo nič ne nese in ne nagromadi dovolj časti, slave in politične ter gospodarske moči. Hoteli pa so vladati.

Zato so sklenili ustanoviti veliko podjetje političnega in gospodarskega značaja, podjetje, ki bo donášalo na slavi, politični moči in zemeljskem blagu ogromne dobičke onim delničarjem in upravnikom, ki bodo stali v prvih vrstah.

In šli so in ustanovili to podjetje, to družbo z neomejenim častihleptjem, neomejeno lakoto po posvetnem blagu, pa z omejeno zavezo poštenega dela za narod. Ustanovili so to družbo pod lepim katoliškim imenom.

Ljudje s široko vestjo in kosmato dušo so dejali na obraz versko krinko in se predstavili tebi, slovenski kmet, kot „katoliško-narodna stranka“ z geslom: vse za vero, cesarja in domovino.

V resnici pa so vero le hlinili, se cesarju za sluge ponujali in domovino, to lepo našo domovino, za južne groše izdajali. Domovina jim je bila samo bojno polje; ti, dragi kmet, pa dragocen sad na njem, sad, ki so si ga izbrali za predmet izkoriščanja. In izkoriščali so te na tvoji lastni zemlji, kakor so izkoriščali mažarski in nemški židi temne bosanske gozdove, kjer so postavili velike žage in fabrike! Take „fabrike“ in „žage“ je postavila tudi ta „katoliška“ stranka v obliki raznih konsumov, zadrug, živinskih in žitnih central ter drugih dobičkanosnih ustanov in gospodarskih zvez v političnem gozdu kmetskega ljudstva.

Izmogavanje in iztiskavanje se je začelo: molzli so duhovski, zraven pa molili rožni venec, da kmet nisi videl, koliko so namolzli in koliko kože so ti slekli.

Spominjam se nekega občnega zbora kmetijske družbe v tistem času. Bil sem sam navzoč.

Tega občnega zbora sta se udeležila tudi poglavarja obeh takratnih strank. Doktor Šusteršič je nastopil kot „velik prijatelj“ kmeta proti svojemu političnemu nasprotniku doktorju Tavčarju. Po kratkem prerekanju, kdo je več za kmeta storil, reče liberallec Tavčar klerikalcu Šusteršiču: „Prijatelj, kaj se bova prepirala, kdo je več za kmeta storil? Jaz sem advokat in vi in

oba drevja kmeta, razloček je le ta, da ga vi drevje z žegnano vodo, jaz pa brez žegnane vode“.

Ce dr. Tavčar ni nikoli izpregovoril resnične besede, takrat jo je gotovo.

Vkljub tej odkritosrčno in javno izgovorjeni resnici pa je kmet še nadalje delal tlako klerikalcem in liberalcem.

V veliki večini pa prvim, to je takozvani „katoliški“ stranki, temu velepodjetju za izkoriščevanje slovenskega kmeta.

Pred dvanajstimi leti so hoteli staro Avstrijo pomladiti s takozvano volilno reformo ali presnovo. Nenadoma in brez premisleka je takratna avstrijska vlada sprožila misel o splošni in enaki volilni pravici. Pri nas so bili liberalni voditelji proti njej, ker so s strahom pričakovali, da izgube na deželi svoje postojanke.

Ne tako dr. Šusteršič. On je računal: čim več ljudi bo volilo, tem več glasov bom polovil zase in za svoje privržence, zato bom za splošno in enako volilno pravico. In Šusteršič je bil stranka.

Začel se je boj v znamenju volilne reforme. Zakon je bil sklenjen po volji velikih mogotcev v takratni državni zbornici, za Slovence seveda tako, kot je to hotel Šusteršič, ki je pri tej lepi priliki prodal Avstriji koroške Slovence in oropal koroške slovenske kmete državnozbornskega zastopstva.

Ko se je volilni zakon naznanil, je kmet spoznal, da je splošna in enaka volilna pravica nekaj, kar mu prinaša dokaj pravic, na drugi strani pa daje orožje vsem, ki umejo izrabljati ljudsko nevednost in lahkovernost. V velikolaškem okraju na Dolenjskem se je zato začelo samostojno kmetsko gibanje, ravnotako po Notranjskem in Goriškem, oziroma Primorskem.

Šusteršič je mahoma spoznal, da „katoliško“ ime ne bo vleklo dolgo; ugotovil je, da je treba firmo njegovega velepodjetja prekrstiti. Zbrali so se tedaj delničarji in upravniki te politične veleobrti in so dejali: ob splošni in enaki volilni pravici bo imelo besedo ljudstvo; če hočemo poloviti ljudske glasove moramo našo stranko preobleči v ljudsko obleko.

Tako je nastala iz „katoliške“ — „Slovenska ljudska stranka“. Tabla se je prepleskala z novo firmo, podjetje pa je ostalo, kot je bilo: zbirališče častihlepnežev, političnih mogotcev in čestilcev boga „Pobasaj“. Kmet, ti si delal, garal in nosil na kup, se pehal „za vero“ na eni in „za svobodo“ na drugi strani. Advokati in drugi politiki pa so te umivali z žegnano vodo in brez nje, kakor je pač naneslo.

Dragi kmet! Premisli in preudari, če ni vse to resnica in zgodovinsko dejstvo! Presodi vse tvoje bivše „prijatelje“ ob volitvah, presodi njih dejanja in posledice njihovega dela, potem pa bova nadaljevala najino premišljevanje prihodnjič.

Do takrat Ti pošiljam mnogo kmetskih pozdravov.

Tvoj tovariš-kmet
Agroslav.

Naša stranka in duhovščina.

Listi „Domoljub“, „Slovenski Gospodar“ in „Straža“ se z neznansko zlobnostjo zaletavajo proti našemu listu in to s tako mani, ki mora jemati katoliškim listom pri ljudeh vsak ugled. Inkvizitorsko nas hočejo pripraviti, da bi proti

Kmet, zanašaj se na svoj razum, na svoj pogum, na svojo vest in svojo pest!

svoji vesti rekli, da smo liberalci. Z najnižkotnejšimi besedami ne štedijo. Vse jim pride prav. Pač znamenje njihove kulturnosti.

Ti listi na vso moč delujejo proti temu, da bi se kmet združil in samostojno nastopal za svoje koristi. S takim početjem se označujejo za največje sovražnike kmeta.

Ker kmetje trdim, da na vodilna mesta ne bomo pustili gospode, in sicer ne liberalnih doktorjev kakor tudi ne duhovnikov, se ti listi upajo pisati, da smo proti duhovščini in proti veri. Ponašamo: Kristjani smo, verni smo in hočemo taki tudi ostati, braniti hočemo našo vero proti vsakomur. Sploh je kmet že po svoji naravi in po svojem naravnem življenju tisti, ki ne bo nikdar proti veri, on je zadnji na svetu, ki bi utegnil biti proti veri. Zaraditega tudi vsakega duhovnika visoko spoštujemo in ga bomo spoštovali, ako je res duhovnik. Je pa tudi med duhovščino mnogo strastnih strankarjev, ki so pozabili na svoj duhovski poklic, na svojo nalogo kot duhovniki. Vera kot taka jim je postranska stvar, vera jim je samo sredstvo za strankarsko agitacijo. Ali se res ne zavedajo, kako s tem kruho žalijo verski čut ljudstva, kako težko grešijo zoper vero in kako ljuto kličejo nad sebe jezo Božjo? Takih duhovnikov ne moremo spoštovati, takih duhovnikov se sramujejo in morajo sramovati njihovi poklicni sobratje. So pa še hujši izvržki med zabodenimi duhovniki in to so taki, ki z vso silo sovražno nastopajo proti kmetu in njegovemu stremeljenju za politično osamosvojitvijo. Duhovniki trgajo naše lepake, agitirajo in pišejo proti kmetu, izrabljajo prižnico in cerkev kot prostor za politične gonje, odrekaajo zadnjo popotnico in druga sveta tolažila tistim, ki berejo „Kmetijski List“, nekateri duhovniki pobirajo naš list s pošt in ga uničujejo, drugi javno s prižnice kažejo naš list in izjavljajo, da ga naslovljencem ne izročijo, po romarskih cerkvah pridigujejo proti nam in še mnogo takih reči. Tako početje jemlje ljudstvu vse spoštovanje do duhovnikov in s tem trpi kolikor toliko tudi ugled drugih poštenih duhovnikov, ki se zavedajo, da so na zemlji namestniki Kristusa. Že na tem svetu pa se — vse dobro plačuje in vse hudo kaznuje!

Zdaj smo pa že res liberalci!

To, kar je zadnjič pisal „Slovenec“, ponavlja sedaj tudi „Domoljub“, namreč da je naša stranka liberalna. Falotstvo teh listov se kaže najbolj v tem, da vedno gonijo svojo lajno, četudi smo jim že dostikrat in zadosti jasno dopovedali, da to ni res, in četudi smo razpisali nagrado 10.000 kron onemu, ki nam kaj takega dokaže. Ljudje okoli teh listov se nočejo pobrigati za dokaz resnice, ampak inkvizitorsko zavijajo. Njih delo in pisanje sta samo podlo sumničenje in nizkotno podtikanje ter bi se tega morali že sramovati, ako bi imeli le malo poštenja v sebi. O morali niti ne govorimo. Spričo gnusne gonje jim je celo „Slovenski Narod“ odgovoril, da so njihova podtikanja, kakor da bi naša stranka res kaj skupnega imela z liberalci, samo vrišč prav brez vsake podlage. Gospodi okoli „Slovenca“ in „Domoljuba“ odkrito svetujemo, da svojo nesposobnost opusti in da stvarno in pošteno nastopa proti naši stranki, ako misli, da je kmetu res škodljiva, in da postopa tako, kot je med poštenimi ljudmi navada. Ako pa hoče svojo nedostojnost uganjati še naprej, potem pa naj prihodnjič v listih citira naš gorenji naslov, naj ga po svoji navadi zavija in narobe raztolmači, pa bo mogla reči, da smo sami v svojem listu zapisali „Zdaj smo pa že res liberalci“.

Zemljiški davek in slovenski kmet.

Naša ujedinjena država ima okroglo 280.000 km² površine in je približno tako velika kakor Italija. Državo sestavljajo deli so odtrgani različnim upravnim celotam tako, da imamo danes, ko izenačenje zakonov in uprave še ni izvršeno in tudi še dolgo ne bo, nič manj kot sedem različnih pokrajinskih uprav, ki pa kljub proglašenemu centralizmu morajo delovati samostojno.

Te posamezne uprave se razdele na bivšo Avstrijo, Ogrsko, Hrvatsko-Slavonijo, Bosno-Hercegovino, Črno goro, Staro Srbijo in Novo Srbijo. V teh sedmih upravnih enotah, ki se med-

seboj bistveno razlikujejo, bi se moral z ozirom na to, da smo se odločili za centralizem, pobirati zemljiški davek na enaki podlagi, to je po enaki klasifikaciji zemljišč in po enem in istem zakonu za celokupno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Osnovno podlago za pobiranje zemljiškega davka tvorita kataster (katastralne mape) in pa zemljiška knjiga. Ta dva morata biti tako vestno sestavljena, da se brezhibno in točno ujemata. Kakor segajo zobci koles pri dobrem stroju natančno drug med drugega, tako morata tudi zemljiška knjiga in kataster natančno korespondirati.

Da imamo vzoren kataster in vzorno zemljiško knjigo, ki docela odgovarjata gori navedenim zahtevam, po katerih se pobira davek v Sloveniji, ve vsak kmet dobro, ker davek redno plačujemo. Da pa na primer v Srbiji nimajo ne katastra in ne zemljiške knjige in da cele pokrajine države ne plačujejo vsled tozadevne tehnične zaostalosti zemljiškega davka, tega pa, kakor se vidi, niti naši politični činitelji ne vedo. Morali bi se že davno zganiti in ukreniti vse potrebno, da se tudi to važno valutno vprašanje našega kmeta načne in pravično čim preje uredi. Ne gre, da bi Slovenija, ki ima manj rodovitno zemljo, plačevala za to, ker ima vzoren kataster in vzorno zemljiško knjigo, redno in točno svoj davek, nekatere pokrajine manj redno in netočno in ostale pa sploh nič.

Vse to premisli, samostojni slovenski kmet, dobro, mirno in trezno! Ne razburjaj se, ker to škoduje tebi in državi! Stori le po svojih stanovskih organizacijah brez odloga svojo dolžnost, da se spravi to nujno vprašanje v tir, da se čim preje vsaj provizorično reši. Hočemo biti enaki! Naš slovenski kmet mora dobiti zakonito zavarovano primerno odškodnino za svoje redno plačevanje davkov, ki jih je in jih bo pošteno in redno plačeval. Čisti računi, dobro prijateljstvo! Na drugi strani pa je potrebno delovati na to, da se v pokrajinah, kjer ni še tozadevnega reda, isti vzpostavi, tam pa, kjer katastra še ni, naj se odredi kar najhitreje popisovanje in klasifikacija zemljišč, ki naj se v skicah tudi zrišejo, kar vse bo zamoglo služiti začasno kot provizorična podlaga pobiranju zemljiškega davka. Na enak način se je to izvršilo v Bosni, ko je prišla leta 1878. pod avstro-ogrsko monarhijo. Za tak provizoričen osnutek se bo potrebovalo najmanj pet let poštenega dela, za sestavo katastra in pa zemljiške knjige, ki bi odgovarjala našim razmeram, bo pa potrebnih celo 30 let.

Ni naš namen, nastopati sovražno proti manj urejenim pokrajinam države, ker dobro vemo, da one ne morejo za to, ako so po krivdi težke, burne preteklosti zaostale in nimajo takega reda kot je pri nas. Upravičeno pa moramo zahtevati, da plačujemo davke vsi in v enaki izmeri. Naša zemljišča so itak manj vredna in vrhu tega naj bomo še ravno mi sami obremenjeni z davki? To nas bi vodilo v neizogibno propast. Že itak čaka naše kmetijstvo težka borba za obstanek. Sprejeti nam je nevarno konkurenco jugoiztočnih pokrajin, kjer ni potreba umetnih gnojil, ker zemlja takorekoč sama rodi. Z uma svitlim mečem nam bo nadomestiti, kar je drugim že po naravi darovano. To je bridko ali resnično poglavje našega marljivega kmeta. Zato s pravico zahtevamo potrebe, najnujnejše tozadevne pomoči in ureditve, ker drugače mora naše kmetijstvo kreniti rakovo pot. Če bomo čakali na to, da se bo našim meščanskim strankam zljubilo vse to uvideti, kar naš kmet grenko občuti, bo prepozno. Po toči ne pomaga zvonjenje.

Nezadovoljnost — draginja.

Napočil je bil veliki dan preobrata, ki je označeval tudi nam trpinom konec krvave vojne, obenem pa naglo rešitev vse bede, ki je nas med dolgotrajno vojno neusmiljeno tlačila. Prvega, kar je bilo najhujše, smo resnično rešeni. Ljudje se ne koljejo več na bojiščih, ne prelija se več dragocena človeška kri in milijoni so rešeni vojnega trpljenja, muk bojnega viharja. V tem pogledu smo deležni v resnici velike dobrote. Prenehala je drhtenje po milih, ljubih svojcih, prenehala velika skrb, kam nas povede negotovi izid te najstrašnejše svetovne vojne.

Na drugi strani smo pričakovali s polnim upravičenjem, da se nas z očetovsko skrbjo odreši onih nadlog, za katerih omilitev bi imeli

skrbeti naši državniki. Proti draginji, ki nas tare vsepovsod, se ni nastopilo z nikako resnostjo. Nasprotno, draginja se je še povečala. Delavske moči kakor življenske potrebščine kmeta so vedno dražje, prometna sredstva so pa ne samo pretirano draga, ampak tudi neuporabljiva v velikem delu naše države, so **cokla in maček** obenem vsakemu omiljenju draginje, ki najhujše zadeva našega kmeta. Draginja je v resnici tudi drugod, celo v zapadnih državah, resna. Toda tam je prva briga državnikov, da se temu zlu odpmore. Na Francoskem, Angleškem i. dr. se deluje z vsemi močmi in sredstvi, in ne brez uspeha, za omiljenje draginje. Poglejmo pa sedaj, kako se je pri nas tozadevno delalo in koliko storilo.

Ne da se opravičiti, še manj pa oprostiti, da bi se bilo v desetih mesecih, to je od preobrata do danes, storilo, kar je bilo potrebno. Namesto da bi se bilo vse delo osredotočilo na to najnujnejše, pereče vprašanje, da bi se koncentrirale skrbi vseh poklicanih na to, kako odpomoči ljudski bedi, lahko naravnost pribijemo, da se za vse to sploh niso imeli časa brigati. Strankarski in osebni interesi so naše državnike tako zaposlili in preobložili, da ubogi siromaki pod to težko butaro res niso bili v stanu, poleg te peze misliti še na bedno ljudstvo. Prepustili so to bodočnosti in pa ljudstvu samemu, češ naj se sami brigajo, mi imamo s politiko zadosti opraviti. Zato si pogledajmo danes vse panoge človeške družbe in našli bomo vsepovsod pravcati mrtvilo. Industrija, obrt in trgovina ne morejo pokazati nikakega uspeha in napredka. Zato so pa ravno proizvodi in potrebščine, ki jih mora kmet kupovati, najdražje. Le cene živlom neusmiljeno potiskajo navzdol. Ravno tako, da se nisi sam kmet takoj dobro upregel in se osamosvojil, bi končno tudi tebe ti ljudje rezali s političnim krivcem na vse mogoče stranke in tudi draginja bi bila še neznosnejša. Je pač vse tako umerjeno, da je kmetijski stan tista korenina, v katero zarija vsak svoje dolgo in ostro želo ter sesa iz nje najboljši sok; ne skrbi pa za kmeta nihče. Povsod se pojavlja korupcija. Kdor je sam potoval po železnicah v jugoiztočnih pokrajinah, se je na lastne oči lahko prepričal, kaj se pravi bakšiš in podkupljanje. Da se očisti hlev okuženih glav in se reši propast kmeta in države, za to imamo samo enega zanesljivega zdravnika, in ta je „pogumnež korenine, naš slovenski oratar“. Pod zmagonosni prapor kmečke samostojnosti se morajo zbrati vsi kmetje naše obsežne države. Postala bo samo tedaj mogočna, živila bo krepko, rastla bo in procvitala, če jo bo vzdrževal in vodil kmet, ker on je najboljši gospodar, čigar morala je še sveža, čista, čigar duša še nepokvarjena.

Cene živini in poverjenišvo za kmetijstvo.

Cene živini v zadnjem času padajo, cene predmetov, katere kmet kupuje, pa stalno rastejo. Primerno ceno bi za živino dosegli le, ako bi živino tudi izvažali. Danes imamo toliko živine, da se lahko brez skrbi zadovolji vse potrebe domačega trga, poleg tega pa preostaja še veliko živine za izvoz. Zlasti veliko je telet, ki jih kmet ne more nadalje rediti, ter jih mora zato pod ceno prodajati.

Poizkušalo se je že z izvozom naše klavne živine v druge države, pa — čujte in strmite — poverjenišvo za kmetijstvo je nastopilo proti izvozu, nastopilo je proti možnosti, da bi kmet več izkupil za svojo živino. Namesto, da bi poverjenišvo za kmetijstvo kot tisti državni urad, ki mora skrbeti za koristi kmetijstva, izvoz na vso moč podpiralo in da bi tudi samo dajalo iniciativo za izvoz, pa **dela ravno nasprotno!** Zakaj? Zato, ker je poverjenišvo za kmetijstvo in njega vodji, proštu Kalanu, skrb za kmetovo korist pač deveta briga, deloma pa tudi zato, ker razmer in produkcije živine ter bistva skrbstva za kmetijstvo ne razume, kajti ta gospod kmetijski poverjenik ni kmet, kmetijstva se ni učil, bil je doslej duhovnik, sedaj pa si služi svoj kruh tudi še kot državni uradnik. Stranka, kateri ta gospod pripada, odnosno katero ta gospod vodi, to je „Slovenska ljudska stranka“, je polna sladkih besed za kmeta, toda kamor pogledaš, bije po kmetu, da je joj.

Izvoz živine je tedaj iz Slovenije nemogoč, iz Hrvaške pa se živina živahno izvažuje v inozemstvo. Naši kmetje so prisiljeni pod ceno prodajati svojo živino na Hrvaško in tako dajati služka hrvaškim, povečini židovskim izvoznim podjetjem. S tem množijo narodno premoženje Hrvaške in manjšajo narodno premoženje Slovenije. Pa bo zabavskalo „Domoljub“, da hočemo podpirati velekapital! Nikakor ne! A to pa mora vendar vedeti navsezadnje tudi „Domoljub“, da brez kapitala nihče ne more nakupiti veliko živine, da bi jo izvažal.

Ako pri izvozu tudi slovenski velekapital kaj zasluži, je menda zopet bolj upravičeno, če ta zaslužek privoščimo slovenskemu velekapitalu kot pa hrvaškemu. Sicer pa gospoda, ki imate vedno polna usta besed, zakaj niste zgradili pota velekapitalov, zakaj niste poskrbeli za ustanovitev zadevnih izvoznih zadrug. To je bila sveta dolžnost poverjenosti za kmetijstvo, katero je vendar moralo vedeti že takoj v početku, kako bo že po šestih mesecih v novi državi naš kmet mogel, hotel in moral računati na izvažanje svojih pridelkov. Toliko se hvalite, kaj vse dobrega ste storili za slovenskega kmeta, a pokazati nimate nič drugega kot to, da mu pri vsaki priliki nasprotujete. — Uredništvo „Domoljuba“ se prosi, da to ponatisne.

„Razdiralci — kmečke edinosti.“

Te besede zadnji čas čitaš po raznih časopisih in slišiš po raznih shodih. Resnične te besede pa ti umejo tako v svojo lastno korist zavijati, da njih smoter in pomen nekateri prav težko razumejo, nekateri pa celo ne.

Dragi moj sotrpin kmet, vprašam te na ušesa: „Kdo nas je vendar dosedaj razdiral, ko še nismo imeli svoje lastne strehe — „Samostojne kmetijske stranke“, kamor bi se mogli zateči ob političnih viharjih in ob drugih hudih urah? Kdo drugi je razdiral in uničeval kmečko edinost kot bivše in sedanje politične duhovniške in advokatske stranke?“ Odgovor na to naj bo jasen v pojasnilo onim, kateri res še ne morejo teh resničnih besed razumeti, in onim, kateri tako radi te besede s svojih političnognilih ust bruhajo na potrpežljiva kmetova ušesa. Torej, pogledjmo nazaj! Ali ni prišlo k tebi, kmet, pred vsakimi volitvami pol ducata in še več agitatorjev, katerih vsak je domala pod drugo „streho“ in k drugi stranki vabil?

Eden te je cikal za rokav: „Ti, gospod Janez, najbolje boš varen in največ dobrega se bo naredilo za tebe v naši stranki, pod našo „streho“! Tu se ti ni treba bati, da bi se ti tvoje platnene hlače zmocile, pa tudi naša stranka je najbolj napredna“ in tako naprej. „Le nikar ne pojdi za ono stranko volit, ker je nazadnjaška.“ Ako je videl agitator, da ga kmet potrpežljivo poslušal in da ga ne boš poglal, ti je rekel: „Veš, „Slovenska Ljudska Stranka“ je preveč farška, no, saj je popolnoma „farška“, in še več temu podobnega ti je klatil na tvoja potrpežljiva ušesa.

Komaj si se odkrižal tega, že je stal drugi pri tebi in te prav ljubeznivo (boječ se za tebe in tvoj obstoj) vprašal: „No, gospod Janez, kako pa ti misliš voliti pri teh volitvah? Za katero stranko? No, saj vem, da si ti naš človek, da bodeš z nami za naše kandidate, ker so pošteni krščanski možje“.

In če si mu odgovoril, da še ne veš, kako se boš odločil, ti je začel svojo stranko na vse pretege brez konca in kraja hvaliti, druge pa zaničevati, češ: naša stranka je ljudska, kar ti že beseda sama razodeva. Veš, ona je liberalna (ali pa demokratska), ki skrbi smo za gospodo po mestih, oziroma za delavca.

Ako si mu pa rekel, da si še nekaj obljubil, da boš glasoval za napredno, oziroma demokratsko stranko, ker pravijo, da bodo najbolj varne tvoje „platnene hlače“ pod one stranke streho, no, potem je bil pa Križ Božji, potem se ga nisi mogel z lepo otresti in če si imel srečo, da si se enega, prišel je drugi, še hujši od prvega. Ako si bil pa toliko junak, da si se tudi tega odkrižal, prišli so zopet drugi, kateri so mučili tvoja potrpežljiva ušesa in te zadržavali, da nisi mogel svojega dela opravljati kakor bi ga moral. Lagali so ti, da je vera v nevarnosti, da bo divji zakon prišel do veljave in druge take stvari, ako ne boš volil z njihovo stranko! In če vse to ni hasnilo, lotili so se tvoje žene z lažjo in s hinav-

ščino: „Veš ti, Maruša, tvoj mož je postal brezverec, on hoče brezverce voliti! Ej, Maruša, Maruša, moli za njega, da se spreobrne, da bo za našo stranko volil, moli, da ga „hudič“ živga ne vzame!“ Joj mene! Gorje tebi, če tudi s posredovanjem tvoje uboge Maruše nisi pri tebi nič opravili! Potem pa udrihaj in bruhaj peklenški ogenj po tebi, po tvoji časti potom časopisov in po javnih prostorih, češ da si odpadnik, antikrist itd., tako da so se „verne“ ženice prekrižavale, kadar so te srečavale, misleč, da je v tvoji podobi res pravi, pravcati „Bog nas ga varuj — živ hudič“!

Kaj vse so še ostali agitatorji uganjali s teboj, to sam najbolje veš iz svoje lastne izkušnje.

Ko so bile pa volitve končane in te je morda nesreča zadela, da si potreboval pomoči in si bil po dolgem obotavljanju in premišljevanju vsled stiske primoran se podati k tistemu gospodu, kateremu si dal ob volitvah svoj glas in mu z istim pripomogel do njegove časti in korita, če si boječe stiskal klobuk pod pazduho, milostno prosil njegove pomoči, ker so bile tvoje „platnene hlače“ v veliki nevarnosti, da ti razpadejo vsled prevelikega pritiska od te ali od one strani, kako si bil sprejet? Mogoče tudi tako, kakor ob volitvah, ko so prišli s kočijo po te? Ne! Nikakor ne! Kvečjemu, če ti je tak gospod rekel: „Pa bi bil pameten in bi naredil tako, kakor je bilo prav! Prav se ti godi! Sicer pa glej, da hitro izgineš iz moje sobe, ker tako nesramno po senu smrdiš!“ Take in podobne sprejeme si doživljal pri tistih, katere si volil! Sicer je res, da si v žepu krčevito pesti stiskal, češ: „Le počakaj ti, nepridiprav od „gspuda“, jaz ti že pokažem, saj drugič te pa ne bom več volil, bom pa že rajši k drugi stranki pristopil!“ Kar si se zarotil, si seveda tudi storil, toda po volitvah so te v tvojih križih in težavah ravno toliko poznali drugi kot prej prvi. Po vsem tem si prišel do prepričanja, da so vse bivše stranke za naš kmete po večini jednako vredne. To dobro veš, da so pred volitvami iz same „čiste ljubezni“ hodili za teboj na dom ali te na shodu nazivali „gospod Janez“ ter ti z vročimi obljubami roko stiskali, po volitvah te pa ni poznal nobeden več pod drugim imenom kakor „kmet zarukani“. Seveda je treba priznati, da so imeli gospodje teh strank čisto in povsem prav, ker to je gola resnica, da smo bili kmetje popolnoma zarukani, da smo šli te tičke volit. Bili smo res zarukani, ker si že nismo preje omissili svoje lastne „Samostojne kmetijske stranke“, v kateri bi vsi jednako smrdeli!

Pa recite, če to ni res!?

Torej, kje so bili in so še razdiralci kmetov, ako ne v krogih takih kmečkih prijateljev, kot sem jih opisal.

Mislim, da mora priti vsak kmet do spoznanja, da je razdiralec kmečke edinosti (ki je pa od zadnjih kmečkih puntov ni bilo več, pokopala sta jo graščak in duhovščina) vsakdo, ki govori in deluje proti „Samostojni kmetijski stranki“, ker je to res kmetijska stranka, v katere vodstvu so sami kmetje s kmečkimi strokovnjaki.

Očita se nam, da je kmetijski strokovnjak tudi gospod! Prosim! Po mojem zarukanem mnenju je pa ta stvar nekoliko drugačna. Naš strokovnjak se je učil v glavnem le o kmetijski stroki, je moral kot kmečki sin gotovo imeti veselje do tega stanu. Učil se je tudi, iz kakšnih sestavin in plinov obstoji seno, hlevski gnoj itd., ter mu bo gotovo dobro znano, kakšen vonj ima to ali ono. Gotovo tudi ve, da se isti ne odpravi enostavnim potem iz obleke, ki je prišla s tako snovjo v dotiko. On bo kot strokovnjak dobro vedel, da kmet nima časa, na dolgo in široko razkuževati sebe in svoje obleke, prav tako bo dobro vedel, da je kmetov nos že tako varen takega vonja, da ga sploh ne zaduha. Ako ga kmet tudi rad ne duha, je vendar vesel, da ga more duhati, ker je njemu v korist! Sicer pa je kmetijski strokovnjak že po svoji službi dolžan biti učitelj in svetovalec kmeta.

Torej edino „Samostojna kmetijska stranka“ je tista stranka, ki ima nalogo, da vse kmete združi v en sam kmečki „Tabor“ brez drugih priveskov. Ta stranka obsoja vsak razdor med kmeti. V njej je prostora za vse kmete in njih prijatelje. Dobrodošel vsak, bodisi „bajtar“ ali

* V „Domoljuba“ se nekdo „joka“, češ da bomo bajtarje poglali v „Socialnodemokratsko stranko“.

kdorkoli, da le s svojimi rokami, oziroma s svojo družino obdeluje zemljo, četudi jo je moral v najem vzeti!

Zatorej pa: Kdor zavaja kmeta v katerokoli drugo stranko, je šovražnik kmeta, pa naj bo to kmet ali gospod; on je razdiralec kmečke edinosti, on prižiga bakljo razdora med kmeti, on jim hoče ubraniti, da bi se otresli gosposkega jerobstva!

Notranjski kmet.

Strankine vesti.

Naši shodi in sestanki bodo: v nedeljo dne 21. septembra ob dveh popoldne v Češnjicah pri Trebelnem; isti dan v Jurklostru pri Laškem (čas in prostor se izporečita po lepakih); dne 28. septembra ob desetih v Rudniku pri gospodu Karolu Jeršinu; isti dan popoldne ob treh na vrtu gospoda Ogorelca na Škofljici; isti dan tudi v Vavti vasi pri Straži na Dolenjskem (čas in prostor se nāznanita z lepaki).

Kdor list sedaj naroči,

naj plača naročnino samo do novega leta in po novem letu zopet za pol leta, odnosno za vse leto. S tem prihranijo naročniki upravnistvu veliko nepotrebnega dela.

Politični katekizem.

Kaj vsebuje ustava?

Ustava vsebuje naslednje: 1.) zvezno ozemlje (n. pr. poprej v Nemčiji). 2.) državno zakonodajo kateri so podrejene določbe o državljanstvi svobodi, državljanstvo pravo, obrtništvo, vstevši zavarovalništvo, carinsko in trgovinsko zakonodajo, ureditev merskega, novčnega (kovanega denarja) in utežnega sistema, patente o iznajdbah, varstvo domače trgovine in plovbe v tujemstvu, pošto in brzojav, zakonodajo za celokupno državljansko pravo, kazensko pravo, sodno postopanje, vojništvo in mornarico, 3.) eventualni zvezni svet (n. pr. poprej v Nemčiji), 4.) vladarja, 5.) parlament ali ljudsko zbornico ali „Narodno predstavništvo“, 6.) carinstvo in trgovino, 7.) železnice, 8.) pošto in brzojav, 9.) mornarico in plovbo, 10.) konzulate, 11.) državno vojsko (vojaštvo), 12.) državne finance, 13.) poravnava sporov in kazenske določbe, 14.) splošne določbe.

Kaj je „zvezno ozemlje“ in kaj je „zvezni svet“?

Ako se n. pr. združi po več samostojnih držav (delov) v novo skupno državo, tedaj je nova združena država „zvezno ozemlje“. Vsaka pridružena država imenuje po enega glavnega zastopnika v poseben svet v novo državo. Ti zastopniki tvorijo v združeni državi „zvezni svet“.

Kaj pomeni beseda „zakonodaja“?

Ta beseda pomeni delovanje gotovih činiteljev, ki ustvarjajo ali narejajo zakone z ozirom na državo, državne in državljanke koristi.

Kdo ustvarja zakone, kdo naredbe?

Zakone (postave) navadno ustvarja na podlagi ustave parlament (od ljudstva izvoljeni zastopniki), potrdi ali sankcionira pa jih vladar, ako je državna oblika konstitucionalna; ako pa je državna oblika absolutna, ustvarja zakone najvišja državna oblast, to je vladar. — Ločiti pa je od besede „zakon“ besedo „naredbo“, kajti „naredba“ je le odreditev (zahteva, uredba) vlade, kako se ima izvajati kak zakon. V konstitucionalnih državah se vladne naredbe ne smejo dotikati zakonodaje, odnosno se ne smejo vtikati v zakonodajo.

Kaj je vladar?

Vladar (n. pr. kralj) je z ozirom na državno obliko in ustavo najvišja oseba v državi, zastopa državo na zunaj (potom poslanikov); napoveduje vojno sam ali s pritrditvijo parlamenta ali kakega določnega drugega zbora, sklicuje parlament, razglasa in potrjuje državne zakone, imenuje državne uradnike, posebno ministrskega predsednika, je vrhovni poveljnik armade, v njegovem imenu se proglašajo sodbe ali pravdoreki itd.

Dopisi.

(„Domoljubu“ v album in gospodu Brodarju v zahvalo) za nepojasneni poduk, ki nam ga še dolguje na naše vprašanje na shodu z dne 17. avgusta v Mavčičah. Blagovoli naj nam kmetom gospod Brodar pojasni, kdo izmed kmečkih odposlancev SLS. je predlagal v Belgradu znižanje cen pri živilih, ker voznja je danes precej draga in nam kmetom ne preostaja toliko prostega časa, da bi hodili v Belgrad to poizvedovat. Pri današnjih razmerah, ko so cene za predmete, ki jih kmet potrebuje, tako visoko navite in se še navijajo, bi bilo to pojasnilo za kmetovalce eminentne važnosti in dokaz skrbnosti za kmečki stan nam bi bil doprinesel gospod Brodar, če bi se bil kategorično uprl temu predlogu v Belgradu ali pa stavil predlog, naj se tudi cene kmečkim potrebščinam znižajo, če se znižajo cene živilom. To je bila njegova dolžnost kot odposlanca in zastopnika kmečkega stanu! Ali je storil to? Mi kmetovalci smo za znižanje cen pri živilih, toda istočasno se morajo znižati tudi cene kmečkim potrebščin. Hvalospevi SLS. za požrtvovalno delo kmečkemu stanu, kakor jih gospod dopisnik navaja v „Domoljubu“, pa bladijo zelo Medvode, Robež in še mnogo enakih naprav, namenjenih kmečkim koristim. Da imajo gospod Brodar in tamošnje vasi vodovod napeljan in da ima namesto vrtolomnega klanca v Čirčičah v Besnico prav zložno cesto, katere naprave on rabi in mu koristijo, naj blagovoli podučiti nas, katerim gre zasluga. Tudi bi bili hvaležni gospodu Brodarju, če bi nam navedel imenoma tiste v kranjskem okraju, kateri so dobili podpore za izboljšanje hlevov —? Mogoče je, da je lačna vrana sito pitala pri tem. Na svidenje!

Novak.

(Vrtojba) je uredniku „Slovenskega Gospodarja“ Golecu presekala že tako pičle možgane na dvoje. Vrtojba je namreč strašna možganska bolezen, ki neusmiljeno razsaja v uredništvu „Slovenskega Gospodarja“ in cepi moralnost in poštenost, kolikor so jih pač še imeli v zakupu. Najbolj je napaden od vrtojbe urednik Golec, ki je žrtvoval že itak tri četrtine svojega telesa in pameti za poštenjake Habsburžane. Ta napol človek se zvija, kriči in preklinja, kliče na pomoč vse svetnike in hude duhove, toda zaman, ker vrtojba je neizprosna. Ona je tako grozno nevarna, kakor je nevarna naš Mermolja, ki je to bolezen vrgel v uredništvo „Slovenskega Gospodarja“. Mi gospode urednike „Slovenskega Gospodarja“ pomilujemo in jim izražamo svoje sožalje, a pomagati jim ne moremo, četudi nam je zelo žal (?) za take eksemplare kot je Golec.

(Urednik „Slovenskega Gospodarja“ Golec) je postal po vojski vzor vseh pravičnih. Mesto, da bi služil Bogu, za kar se je učil, se je udinjal pri „Slovenskem Gospodarju“, kjer strelja kozle in kozličce. Lepo zna razlagati razne bajke, katerih se je menda naučil od poljskih židinj, ki jih je „spreobračal“ kot vojni kurat. Gospod Golec, mi bi radi za sedaj slišali še dvoje od vas, in sicer: 1.) Kakšne dolžnosti ima pošten oče do svojih četudi nezakonskih otrok in to tudi v slučaju, da nosi tako suknjo kot je vaša? 2.) Opišite nam, če bi ne bilo umestno, da bi vi začeli širiti svoje lepe nauke po Mariboru in potolažili prevročo kri nekaterih hotelskih devic, da bi ne kazale javno svojih „nedolžnih“ umetnosti. Če želite, vam povemo, v katerem hotelu bi bilo treba najprej začeti. O mea maxima culpa!

(„Slovenski Gospodar“ zmerja nas kmete z besedami: „To so volkovi.“) Ta lisjak pusti popolnoma pri miru brezverske socialne demokrate, protiverske liberalce itd., ves ogenj meče samo proti nam kmetom, proti naši sveti organizaciji. Na potu mu nista ne brezverje, ne protiverje, ampak vstajenje kmetkega stanu mu ne ugaja. „Po njih dejanju jih boste spoznali“, je rekel naš Odrešenik. Zato dobro zasledujemo početje gospodov okoli „Slovenskega Gospodarja“. Vse kričanje tega lisjaka je glas vpijočega v puščavi. Mi mu samo kličemo: „Nima tam lisjak prostora, kjer so volkovi“.

(Novopečeni celjski advokat doktor Ogtrizek) kriči po raznih shodih „Kmečke zveze“, da naša stranka križe dol meče. Ta fantek, ki nosi še očividne znake, da je šele pred nekaj dnevi zapustil jajčjo lupino, si je v svoji fantaziji utepel v glavo nekaj takega kot nek bivši bavarski kralj. Ta kralj si je v zmedenosti — bil je nor — domišljeval, da ima celo zofo v glavi. Zato ga

niso mogli pripraviti do tega, da bi zapustil svojo sobo, ker se je bal, da zadene med vrati s svojo zofo ob steno. Neki njegov zdravnik si je dolgo prizadeval, da bi ozdravil kralja te domišljije, a zaman. Slednjič se je odločil za operacijo. Zavezal je kralju oči, ga udaril krepko po nosu, da se mu je poredila kri, in vrgel obenem nalašč za to pripravljeno zofo pred kralja. Ko so odvezali kralju oči in je ta zapazil okrvavljeno zofo, je bil prepričan, da mu je zdravnik potom operacije vzel to zofo iz njegove glave in je šel brezskrbno skozi vrata. Tako si tudi ta fant predstavlja v svoji domišljiji velik križ, krog katerega stoji kmetje in ga podirajo. Treba bo tudi pri njem temeljite operacije, da bolezen ne zastara. Pa ne s pasjim bičem, ker to orodje je pripravljeno za dresiranje boljše vrste pasme kot je naš celjski fantek.

(„Slovenski Gospodar“ je velik prijatelj kmeta.) Kot tak se silno jezi v svoji 36. številki z dne 4. septembra nad nekim mesarjem, ki je bil tako nesramen, da je pri nakupu volov nekemu živinorejcu ponudil pri kilogramu žive teže dve kroni več kot nek drugi „Gospodarjev“ prijatelj. Nadalje piše ta list: „Take škodljivce kmetjskih koristi bo treba regimentno kaznovati. Prosimo naše ljudi, da nas obvestijo o takih junaških činih mesarjev in prekupcev“. — Ne vemo sicer, če je že res „vrtojba“ uničila vse možgane „Slovenskega Gospodarja“, in pa, ali ima ta list svoje bralce-kmete za tako zabite, da mu bodo verjeli, da je tisti, ki plača živinorejcu pri kilogramu žive teže dve kroni več kot kak „Gospodarjev“ advokat, — res škodljivec kmečkim koristim. Vemo pa dobro, da je cena živini v primeri s predmeti, ki jih mora kmet kupovati, mnogo prenizka. — Da pa gremo na roko „prijatelju kmeta“, to je „Slovenskega Gospodarja“, pozivljemo vse tovariše kmete, da dotičnega, ki bo plačal preveč za živino, takoj naznanijo „Slovenskega Gospodarja“, ki ga bo pustil „regimentno“ zapreti.

(St. Jernej.) Naša občina je zelo zanemarljena. Občinska pota in okrajne ceste so vse po vrsti v najslabšem stanju. Občina in njeni voditelji se pečajo z agitacijo za „Kmečko zvezo“, mesto da bi skrbeli za blagostanje občine in njene prebivalstva. Saj ni čuda, da čim dalje bolj nazadujemo, odkar imamo na občinskem krmilu ljudi, ki so jih zbrali strankarski nekmečki voditelji in ki se ne brigajo za povzdigo napredka. Nazadujemo na vseh koncih in krajih in to po krivdi nas občanov-kmetov samih. Nezmožne ljudi smo izbrali sami na komando gospode za občinske gospodarje. Pa naj kdo reče, da ni res! Poglejmo samo sejmišče, kam so ga postavili? Na tak neprimeren in neprikladen kraj, da se le s težavo prerine z vozom pri količkaj večjem prometu, ker je samo en vhod po eni tako ozki cesti. Ljudje iz oddaljenih krajev so prisiljeni prav tako zaraditega čakati cele ure. Mesto, da bi se kupčija hitro vršila in ljudje svojo prignano živino prodali in zopet odšli, zgublajo po nepotrebnem čas. Prejšnje sejmišče, ki je slovelo daleč naokrog po vsem Kranjskem in Stajerskem in do katerega se je z lahkoto prišlo od vseh strani, se je samo vsled strankarske politike prestavilo seveda po receptu naše domače gospode. Tudi sedanja tehcnica, ki so jo postavili na sejmišče, je istotako na nerodnem kraju. V naši občini imamo dovolj dobrih in poštenih mož, kmetov, kateri znajo dobro gospodariti in so dovolj razumni in bi bili sposobni veliko bolje voditi občinsko gospodarstvo, kakor pa sedanji možje, katerim je več za osebno čast in strankarsko politiko kakor za občni blagor našega prebivalstva. Dosedanji možje ne znajo misliti s svojo glavo, marveč verjamejo kar jim pove gospod in delajo kakor jim ukaže gospod. Poslušajte glas svojega razuma in le glas kmetov, vaših sotrpinov! Gospodje, ho disi te ali one stranke, pa za kmeta niso še nikdar nič koristnega storili; oni znajo voditi samo dražbarsko politiko. Zadnji čas je, da se združimo v svoji stanovski „Samostojni kmetijski stranki“, s pomočjo katere bomo dosegli red tudi v občinskem gospodarstvu.

(St. Jernej.) Zanimanje za „Samostojno kmetijsko stranko“ raste z vsakim dnem tudi v naši občini, ker vse pričakuje samo od združitve nas kmetov moč in pomoč, ker je nas največ izmed vseh stanov v naši državi. Dolžnost nas kmetov je, da se vsi združimo, ker le na ta način pridemo

v resnici do veljave in pravic. Kdor ima moč, ta ima tudi pravico. To moč imajo sedaj drugi, ker smo bili mi tako nespametni, da smo jim zaupali. Zaupali smo mi kmetje po deželi največ gospodom duhovnikom, ker so nas tako lepo učili, da smo mislili, da bodo tudi res tako delali. No, sedaj smo se pa prepričali, kdo je za nas in komu naj še zaupamo. Vzglede imamo od našega župnika Lesjaka, ki je bil vedno Šusteršičijanec. Ta gospod nam je zapravil zvonove; denar, ki ga je prejel zanje, pa je vtaknil kdo ve kam. Vprašajmo tega gospoda Lesjaka, kdaj nam bo zvonove kupil. Imamo samo en zvonček, ki bi bil uporaben kvečjemu za podružnice, ne pa za župnijsko cerkev. Vprašajmo ga dalje, koliko je zaslužil pri vojnem posojilu in kam je šel ves posojilnični rezervni fond? Sedaj pa, ko bodo zopet kmalu ali vsaj v doglednem času občinske volitve, so začeli ti možje zopet nas kmete snubiti. Imamo nebodigatreba kaplana, po imenu Gnidovec, kateri ima svojega konja (seveda si ga je kupil po razsulu Avstrije) in kateri se silno trudi z nagovarjanjem kmetov za pristop h „Kmečki zvezi“. Ogibajmo se tega Gnidovca, ki hoče zopet uganjati med nami kmeti staro politiko. Povejmo mu kadar pride agitirat med nas kmete, naj izpolnjuje rajši svoje dolžnosti v cerkvi.

(Dobova.) Tu se je takoj po velikem shodu, ki je bil dne 15. avgusta, izvolil za sedem občin odbor „Samostojne kmetijske stranke“, ki obstoji iz 35 članov. Zastopane so v njem občine: Rigonce, Loče, Mihalovce, Mostec, Sela, Gaberje in Veliki Obrež. Pojdimo vsi v boj za Staro Pravdo!

(St. Juri ob južni železnici.) Boj za našo Staro Pravdo, za združenje vseh kmetov v samosvoji stranki tudi pri nas z lepimi uspehi napreduje. Krajevni odbor SKS. je sklical za dan 24. avgusta popoldne shod naših somišljenikov v prijazne Lokarje k Mastnaku. Spoznalo se je takoj, da so padle besede na kmečkem taboru v St. Jurju na rodovitna tla. Ko so kmetje zvedeli, da prideta na shod tudi dva kmečka govornika iz brežiškega okraja, so sami poskrbeli za res širjajo udeležbo. Bilo nas je preko 200. Shodu je predsedoval naš občepriljubljeni Cestni Jože. Govorili so: naša gosta iz Brežic, tovariša Urek in Kene, in delavni naš Drogenik. Zborovalci so pazno sledili vsem govorom. Ožigosalo se je pogubonosno zavlačevanje rešitve valutnega vprašanja ter enodušno obsodilo hujskanje mariborskega časopisja čez našo stranko. Iz gonje tega časopisja se razvidi, kako se boje gotovi krogi, da bi se kmet v lastni stranki združil in sam zahteval svoje pravice. Zborovalci so zahtevali, da mora naša stranka in naš splošno priljubljeni „Kmetijski List“ ostati neustrašeno na stališču, ki ga je zavzel, in biti neizprosni boj za kmečke pravice. Stranka mora pa ostati trajno čista kmetijska stranka brez doktorskih, profsorskih in duhovniških političnih voditeljev. Ker so morali govorniki oditi na vlak, se jim je predsednik po dveinpolurnem skoz in skoz živahnem zborovanju zahvalil za trud, temeljita izvajanja in dobra navodila ter zaklical „Bog plačaj!“, nakar so jih zborovalci s klici „Živio!“ zahvalili.

(V Tržišču na Dolenjskem) je bil dne 24. avgusta po prvi sv. maši v prostorih tamošnje ljudske šole shod in ustanovni zbor krajevne organizacije SKS. Udeležba je bila obilna. Navzočnih je bilo tudi nekaj odbornikov in celo načelnik „Kmečke zveze“, Kobal, z gospodom kaplanom. Govorila sta Franc Zupancič iz Rakovnika in Ivan Majcen iz St. Janža. Zborovanje je poteklo brez vsakega hrupa in nasprotovanja. V prvem trenutku, pri poročanju o grozodejstvih Šusteršiča, se je čul en medklic („To pa ni res!“), pozneje pa je bilo popolnoma mirno in nihče ni imel poguma ugovarjati. Ker je naše ljudstvo prepričano o nagibih, ki vodijo „Samostojno kmetijsko stranko“, in o plemenitih ciljih, ki jih zasleduje, hoče delovati za njo. Izvoljenih je bilo 18 odbornikov, kateri si bodo pri prvi seji izvolili predsednika, tajnika in blagajnika. Obenem se je prigrasilo 36 naročnikov na „Kmetijski List“.

(V Dramijah pri Celju) je bil dne 31. avgusta shod ob udeležbi nad 500 kmetov in kmetic. Drameljski gospod župnik je imel že preje v cerkvi svoj shod, na katerem je govoril, da je naša stranka doktorska ali advokatska in da ho dijo okoli tudi priprosti kmetje kot najemniki,

ki se jim ne sme verjeti, ampak jih je treba pogledati. Glede kmečke samostojnosti je govoril: „Ne veste, da ne razumete zakonov, katere izda deželna gospoda, to vam moremo le mi duhovni tolmačiti. Deželsko gosposko je treba spoštovati. Tudi se lahko kaj govori, kar se ne razume, proti postavljeni gosposki, da pride kazn od pet do deset let“. Sploh je bila vsa pridiga naperjena proti SKS. Na pravem shodu pa je govornik Mermolja pozval gospoda župnika, da prisostvuje shodu, ker mu hoče odgovarjati na napade v cerkvi. Gospod župnik je prišel ter se mu je dovoljevala beseda ves čas med shodom. Mermolja je zavrnil vse njegove trditve ob soglasnem odobravanju poslušalcev. Končno je rekel gospod: „Kdo vas je sem klical? Zupljani so moji, vi nimate nikake pravice do njih, jaz hočem, da ostanemo v „Kmečki zvezi“. Mermolja je pozval zborovalce, naj glasujejo, kdo je za „Kmečko zvezo“ in kdo za „Samostojno kmetijsko stranko“. Za prvo ni niti eden glasoval, dočim so se za drugo izrekli soglasno vsi zborovalci. Mermolja je rekel gospodu župniku: „No, vidite, gospod župnik, nič vam neče vzeti vaše „Kmečke zveze“, sami že smete v njej ostati, če nočete z nami v našo stranko“. Župnik je odgovoril: „Ne, samo liberalce imate vi, drugi pa so moji. Nato je stopil pred župnika kmet Jesenik in mu rekel: „Gospod župnik, me poznate? Jaz sem predsednik „Kmečke zveze“, pristopam k „Samostojni kmetijski stranki“ in bom za njo deloval. V njej ne najdem nič takšnega, česar jo vi dolžite, tudi ne najdem nič slabega niti v „Kmetijskem Listu“, niti v programu te stranke, niti ne v izvajanjih njenih govornikov. Vi pa greste s svojo trditvijo tako daleč, da boste trdili, da je tisti-le Steletov zid pred nami, ki ga vidimo, da je bel, nakar lahko prisežemo — črn. Zatorej se nečemo z vami pretekati, uredili bomo svoje zadeve že sami, kakor je nam kmetom treba in ne kakor je vam prav. Se se dobro spominjam, ko sem prišel na dopust po 18. mesecih, ki sem jih pretrpel v vojski, kako ste pridigali: „No, ta vojska je ravno prav, se bodo ljudje izpreobrnil“. In vendar hočete, da vam še dalje slepo sledimo!“

(V Kostanjevici) je bil v nedeljo dne 31. avgusta shod SKS. žalibog šele ob enajstih, ker so bili govorniki zjutraj zadržani vsled enakega krasno uspelega shoda v St. Jerneju. Kljub tej pozni uri se je zbralo v šoli nad 250 kmetovalcev iz Kostanjevice in njene okolice. Prišli so gostje celo iz Zameškega, Dobrove, Skocjana, Sv. Križa, Prekope, Ostroga in cerkljanske občine. Shodu je predsedoval posestnik Fr. Colarič iz Glinove, ki je dal besedo tovarišu Fr. Zupančiču iz Rakovnika, da je poročal o političnem in gospodarskem položaju. Strankin program je poljudno razložil tovariš Majcen iz St. Janža. Vprašanje „zakaj se je ustanovila agrarna stranka?“ pa je pojasnil tovariš Bučar iz Kostanjevice. Poslušalci, kmetje kakor meščani (po večini kmetovalci in obrtniki), so odobraval izvajanja in odkritosrčne besede govornikov, ki se ne strašijo ne dolgega pota ne stroškov za našo stvar. Nabrali smo 500 kron za tiskovni sklad „Kmetijskega Lista“ in ustanovili krajevni odbor, ki bo vodil propagando in organizacijo v občini in po vsem okraju. Za naše glasilo se je takoj javilo lepo število naročnikov, za stranko pa vnetih sobojnikov in to tudi med kmeti iz hribov. O da, tudi v „hribih se jasni, v hribih se dela dan!“

(Shod v Lubečni) se je vršil dne 31. avgusta popoldne ob obilni udeležbi okoličanov. Na shod so došli tudi socialisti iz Celja. Dobili so tudi besedo. Shod je potekel kljub temu povsem mirno. Uspeh za našo stranko je bil tudi tu popoln, kakor povsod, kjer smo imeli dosedaj shode. Naše kmečke vstaje ne zatre več nobena zlobna sila.

(St. Jernej.) Dne 31. avgusta je bil pri nas shod „Samostojne kmetijske stranke“, ki se ga je udeležilo nad 500 zborovalcev. Govorili so posestniki-kmetje Zupančič iz Rakovnika, Majcen, L. Bučar in drugi o programu SKS. in obširno razpravljali o kmečkih težnjah in potrebah ter pojasnjevali pomen združenja kmetov. Zborovalci so z zanimanjem sledili govornikom, kateri so povedali, da je rešitev kmetov mogoča samo tedaj, ako se združijo, ker le tako pridejo do veljave in svojih pravic. Druge stranke se sedaj silno jeze, dobro vedoč, da bo za vedno odklenalo raznim izkoriščevalcem kmečkega stanu, če se kmetje združijo. Vsiljujejo nam neko

„Kmečko zvezo“, kjer so sami doktorji in duhovniki, ki niso za nas kmete, ker nimajo srca in ljubezni do kmeta. V naši občini imamo mladega kaplana Gnidočca, ki se silno trudi pridobiti kmete za pristop h „Kmečki zvezi“; ima konja in jaše po vaseh agitirat. Videti ga je vedno na cesti kot konjsko figo. Kmetje, bodite samostojni in recite temu gospodu, da ne potrebuje vi nobene od drugih strank odvisne „Zveze“, ampak da hočete imeti edino svojo „Samostojno kmetijsko stranko“. Istočasno z našim shodom je bil v tukajšnji društveni dvorani tudi shod „Kmečke zveze“, katerega so sklicali duhovniki iz nagajivosti in iz strahu pred „Samostojno kmetijsko stranko“. Brzjavili so v Ljubljano po doktorja Mohoriča, kateri je prišel in govoril približno 30 do 40 možem in nekem številu žensk. Kaj je ta doktor klatil, je znano marškomu. Toda takih mož mi kmetje ne potrebujemo. Gospoda, bodisi posvetna ali duhovska, naj ostane tam, kjer je, in se naj nikar ne vsiljuje kmetom. Se nekaj mramo omeniti: S kakšno pravico si županstvo upa odreči javno izklicavanje; klic, ki smo ga naročili za shod „Samostojne kmetijske stranke“? Ako je klicar klical za shod „Kmečke zveze“, moral bi bil klicati tudi za našo stranko. Zapomnijo naj si tisti, kateri so pri županstvu, da njih paševanje ne bo dolgo trajalo. Kmetje, skupaj, vsi v „Samostojno kmetijsko stranko“! Pravica je in bo na naši strani! V boj za Staro Pravdo!

(Vrhnika.) Dne 31. avgusta je bil tu shod „Samostojne kmetijske stranke“. Udeležba je bila velika. Ustanovil se je krajevni odbor. Več o shodu prihodnjič.

(Kranj.) Tu je bil dne 1. septembra shod somišljenikov „Samostojne kmetijske stranke“. Udeležencev je bilo okoli 300. Shoda se je udeležil tudi strankin pristaš Mermolja iz Pesnice pri Mariboru, ker se je ravno ta čas mudil po opravkih v Ljubljani. Govoril nam je prav iz srca. Govorili so tudi še Jenko iz Bernika, dipl. agr. A. Jamnik iz Ljubljane, Josip Novak iz Jame, Kuralt iz Senčurja in Hočevnar iz Komende. Shod je v imenu obrtniške okrajne organizacije pozdravil njen načelnik gospod Lovro Rebolj iz Kranja. Udeleženci smo prepričani, da si bo kmet iz sužnosti mogel pomagati le sam, ako bo zavedno združen v svoji stanovski organizaciji — „Samostojni kmetijski stranki“. Razšli smo se z zavestjo, da moramo vsi na vso moč delovati in da bomo delovali za probudo in osamosvojitve zatiranega kmeta. V boj za Staro Pravdo!

V Cirkovcah pri Pragerskem) je bil dne 7. septembra po prvi sv. maši shod pri tamkajšnjem županu. Za isti čas je sklicala tudi duhovska „Kmečka zveza“ shod v posojilnico. Župnik je obupno vabil v cerkvi na ta zvezin shod. Vse ljudstvo pa je le hotelo na shod naše stranke. Govorniki „Kmečke zveze“, to videvši, so kar na cesti začeli zborovati, ker drugače bi jih ne imel kdo poslušati. Naši so hoteli gosposke „Kmečke zvezarje“ kar napasti in izgnati iz občine. Našemu govorniku Drogeniku se je komaj posrečilo, da jih je zadržal. Nekdo je zaklical: „Pustite doktorje, pa pojdite vsi na shod SKS.“ In res, ostale so tam le neke ženske in otroci. Poleg urednika Žebota, duhovna Goleca in doktorja Vesenjaka so spravili „zvezarji“ tudi Miho Brenčiča s seboj; končno pa je prišel tudi ta na naš shod. Drogenik ga je pozval: „Brenčič, pojdi z nami, ti spadaš v našo „Samostojno kmetijsko stranko“. Brenčič ni odgovoril. Upamo pa, da se ne bo dolgo upiral in da se nam pridruži on in drugi kmetje, kar jih je še pri tisti „Kmečki zvezi“. Naš shod je popolnoma dobro uspel. Končal je kakor vsi drugi z volitvijo odbora, s pristopanjem k stranki ter s plačevanjem naročnine za naše glasilo in prispevkov.

(Šikole pri Ptuj.) Za našo občino se je ustanovil krajevni odbor „Samostojne kmetijske stranke“ po shodu, ki je bil dne 7. septembra v Cirkovcah. Tudi pri nas se zavedamo, kje je naš dom. V boj za Staro Pravdo!

(Shodi „Samostojne kmetijske stranke“ na Posavju in sotelski dolini.) Dne 31. avgusta in dne 7. septembra so bili naši shodi v Rajhenburgu na Bizeljskem in v St. Petru pod Sv. Gorami. Na njih so nastopili sami domači govorniki. Kmečko ljudstvo se je vseh treh shodov v velikem številu udeležilo, pozdravljalo z vsestranskim navdušenjem našo kmečko vstajo in z zanimanjem in neprestanim živahnim odobra-

vanjem sledilo izvajanjem govornikov. Vedno so se slišale opazke, češ tega nam je bilo že davno potreba. Ne razkoli v kmečkih vrstah, ne sovraštvo in poboji, temveč edinost, složno in združeno delo nas bosta privedla do boljšega blagostanja, do naših pravic in svobode. Pokazati hočemo, da smo zreli in da ne trpimo več hujskanja brata zoper brata od raznih plačanih agentov, ki hodijo sejat prepire in sovraštvo med nas, da potem v splošni zmešnjavi lahko ribarijo. Dokler smo jim robovali, smo jim bili najboljši ljudje. Sedaj pa, ko hočemo le svoje pravice in nič drugega, nas zmerjajo z volkovi. Nič ne de, če smo mi kmetje res volkovi, a zapomnijo si naj ti lisjaki, da lisjak ne spada med volkove. Z veselimi obrazi so nam zagotavljali povsod, da tako krasnih shodov še niso videli. Pri shodih drugih strank so na dnevnem redu prepri, kričanje, hujskanje, nasprotovanje, poboji, pri nas pa sloga, edinost in navdušenje do zadnjega udeleženca. Povsod so se po shodu izvolili krajevni odbori in sprejemali naročniki za „Kmetijski List“. Le tako vrlo naprej v boju za našo „Staro Pravdo“!

(St. Jernej.) Dne 7. septembra se je na sestanku pri Ivantu Reclju izvolil odbor krajevene organizacije SKS. Časi, ko je vladala gospoda, bodo z močno organizacijo kmetov izginili in kmet ne bo več samo suženj raznih mogotcev in odvisen od posvetne in duhovske gosposke, marveč kot enakovreden in enakopraven z drugimi stanovi užival ugled ter zastopal sam sebe povsod v samostojni, svobodni Jugoslaviji. Kmetje! Vsi v „Samostojno kmetijsko stranko“!

(Gornja Polskava pri Pragerskem.) Nasprotniki kmečkega stanu so tudi pri nas hoteli raznetiti divji brezmiselni strankarski boj, kojega smo žal preživeli pred vojno. Kakor povsod — po vsi Sloveniji —, je tudi pri nas vzklik iz pepela skeleča iskra združitve vsega kmetijskega življa. Zanimamo se živo za novo in edino kmečko organizacijo „Samostojno kmetijsko stranko“. Za dan 8. septembra popoldne smo sklicali tudi v našo župnijo shod te stranke. Po skromni agitaciji, ki je bila omejena le na nekoliko lepakov, so se polskavski kmetje v res lepem številu udeležili shoda, tako da so bili veliki zborovalni prostori natlačeni polni. Kmečki govornik je v poljudnih in jedrnatih besedah razložil strankin program in gospodarsko-politične zahteve SKS. Zborovanje je vodil agilni naš pristaš kmet-domačin Petrovič. Svojo kulturo so hoteli pokazati tudi socialni demokrati z neumestnimi medklci. Za nasvet, da bodi kmet internacionalen, so dobili pošten odgovor, da hočemo biti iskreni Jugoslovani. V tej naši domovini hočemo in zahtevamo red in delo od vsakogar. Izvolil se je obširen krajevni odbor, kateremu načeljuje za našo pošteno kmečko stvar neumorno delavni tovariš Ig. Petrovič. Dosegel se je popoln uspeh in kmetje so uvideli, da se predvojne stranke — klerikalna, liberalna in socialistična — bojujejo proti kmečki združitvi, torej so vse naši sovražniki. Sklenili smo, da se tesno združimo v „Samostojni kmetijski stranki“, ki je kot popolnoma čista kmečka stranka edina v stanu uspešno zastopati naše kmečke koristi. Ako bo jugoslovanski kmet trden, bodo imeli tudi vsi drugi potrebni stanovi od tega le korist. Zatorej, drugi stanovi roke proč od naše organizacije kakor se tudi mi v vaše stanovske zadeve ne vtikamo!

(Studeneč-Ig.) Že ustanovljeni krajevni odbor „Samostojne kmetijske stranke“ je priredil vse potrebno za shod strankinih somišljenikov, ki je bil dne 8. septembra dopoldne. Udeležba je bila sijajna. Izanci smo skoraj docela vsi združeni v „Samostojni kmetijski stranki“. Sedaj gremo na delo, da se tudi v drugih občinah ustanovijo strankini krajevni odbori.

Gospodarstvo.

(Likvidacijska komisija za Stajersko v Celju.) V dneh 11. in 12. septembra se je vršilo tako važno kot zanimivo zborovanje županov, zastopnikov okrajnih zastopov in drugih gospodarskih korporacij, da zaslišijo poročilo o likvidaciji Stajerske. Zborovanju je predsedoval podpredsednik deželne vlade doktor Zerjav. Drugi dan se je zborovanja udeležil tudi član deželne vlade doktor Verstovšek. Iz poročil predsednika likvidacijske komisije doktorja Kukovca in drugih poročevalcev je razvidno, da ima dežela Sta-

jerska z ozirom na premoženje, ki se nahaja v nemškoavstrijskem delu Štajerske, neznatno premoženje na Spodnjem Štajerskem. Najbolj kričeče so razmere glede šolstva in bolnic. Treba bo hudega boja za pošteno razdelitev premoženja. Izvolil se je sosvet, ki bo pridelen predsedniku likvidacijske komisije, v katerem je med drugimi tudi naš somišljenik Josip Drogenik iz Sv. Jurja ob južni železnici.

(Kmetijska gospodinjstva šola na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru.) Desetmesečni gospodinjstvi tečaj na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se začne dne 4. novembra 1919. Gojenke bodo začasno stanovale ter imele vso oskrbo in del pouka v samostanu čč. šolskih sester v Mariboru. Pouk je brezplačen in obsega: verouk, slovenščino in spisje, vzgojeslovje, nauk o živilih, gospodinjstvo in gospodinjstvo knjigovodstvo, živinorejo, mlekarstvo, vrtnarstvo, uporabo sadja, zdravstvo in ravnanje z bolniki. Teoretičen in praktičen pouk o živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu in uporabi sadja se vrši na vinarski in sadjarski šoli. Gojenke, ki morajo biti stare najmanj 16 let, plačajo za stanovanje in oskrbo za ves čas v denarju 1200 kron in morajo dati v živilih: 200 kg krompirja, 80 kg zrnja, 20 kg fižola, 5 kg svinjske masti, 2 l bučnega olja in 50 jajc. Vsaka gojenka mora prinesiti s seboj: vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika, dva para rjuh, dve prevleki za blazino, vzglavnik in dve prevleki za vzglavnik, 4 brisače, 3 servijete in umivalnik. Prošnje za sprejem se morajo vložiti vsaj do dne 10. oktobra t. l. pri podpisnem vodstvu. Prošnji se naj priloži zadnje šolsko izpričevalo, odpustnico, zdravniško izpričevalo, domovnico, krstni list in izjavo staršev, oziroma varuha, da plačajo stroške šolanja. — Vodstvo vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

(Sejmi za žrebčke mrzlokrvnih pasem) bodo na Štajerskem dne 22. septembra v Radincih, dne 23. septembra v Ormožu, dne 24. septembra v Sv. Juriju ob južni železnici dne 25. septembra v Zalcu. Na Kranjskem pa se taki sejmi vršijo: dne 22. septembra v Kranju, dne 29. septembra v Lescah, dne 30. septembra v Ljubljani. Prodajanje drugih konj te dni na teh sejmih ne bo dovoljeno. Toliko izporočamo na kratko po drugih listih, ker konjerejski odsek „Kmetijske družbe“ ne ve, da izhaja „Kmetijski List“.

(Svarilo in poziv.) Zvedeli smo, da kupuje neki slovenski denarni zavod v Ameriki od v Jugoslavijo vračajočih se izseljencev dolarje po 24 kron. Ker pa stane dolar mnogo več, danes n. pr. cela 49 kron, svetujemo vsem tistim, ki imajo v Ameriki svojce, kateri se nameravajo vrniti, da jih takoj opozore na to razliko v ceni ter jim pojasnijo, da koristijo sebi in domovini, če prinesejo dolarje s seboj. Če pa nočejo ali ne morejo vzeti s seboj gotovine, pa naj založijo denar v kakem popolnoma zanesljivem denarnem

zavodu v Ameriki in prinesejo s seboj čke, ki se glase na dolarje, nakar se jim bo tu izplačal znesek v kronah.

(Razpis služb.) Sprejmejo se v službo kmetijsko izšolani uradniki za nakup živine in prasičev ter druga strokovna dela. V poštev pridejo le reflektantje, ki so vajeni kupčije z živino in s prasiči. Plača in nastop po dogovoru. Ponudbe z izpričevali in referencami na „Vnovčevalnico za živino in mast“ v Ljubljani.

(Lesno oglje in naša industrija.) Vsa industrijska in obrtna podjetja, ki rabijo lesno oglje, naj javijo takoj svojo polletno potrebo ljubljanski podružnici Centralne uprave za trgovački promet sa inostranstvom.

(Kurz krone je padel) dne 12. septembra v Curihi tako, da se je dobilo za 100 kron samo še osem in pol franka.

(Sladkorna tovarna v Belgradu) začne z obratom dne 1. oktobra.

(Vitrosit) je produkt, ki so ga iznašli med vojno angleški kemiki. Jako dobro nadomešča platino, ki je vsled svojih lastnosti višje cenjena kot srebro.

Politične vesti.

(Vlada je demisijonirala.) V soboto dne 13. septembra je ministrski predsednik Ljuba Davidovič podal prestolonasledniku Aleksandru ostavko celokupne vlade. Regent je odstop vlade sprejel.

(Mirovna pogodba z avstrijsko republiko) je bila podpisana dne 10. septembra v St. Germainskem gradu na Francoskem. Za avstrijsko republiko je podpisal poverjeni avstrijski kancler doktor Renner. Podpisale so to pogodbo vse antantne in nje pridružene države, izvzemši Rumunijo in Jugoslavijo. Tema dvema državama je imela ostati ta pogodba razgrnjena do pretekle sobote, da jo podpišeta, a bo ta termin najbrže podaljšan.

(Naša delegacija proti podpisu mirovne note z Nemško Avstrijo.) Naša delegacija se podpisu mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo ni udeležila, in tudi do sobote mirovne pogodbe ni podpisala, ker vsebujejo določila iste kršenje suverenosti naše države, ter bi naši državi tudi v trgovskem in narodnogospodarskem oziru podpis te pogodbe naložil težka bremena, odnosno škodo.

(Polnoletnost doseže v Jugoslaviji vsak državljan z dovršenim 21im letom.) Tako določa zakon, odobren od prestolonaslednika. Priobčen je pod št. 460 „Uradnega lista“ z dne 9. septembra. Določbe tega zakona že veljajo.

(Volilni zakon.) Parlamentarne sekcije so izvolile dva člana v odbor, ki naj predloži parlamentu poročilo o volilnem zakonu.

(Uporni reški Italijani.) Ko bi bila imela Reko zapustiti zadnja italijanska ladja, so ji strojniki pokvarili stroje, so ladjo zapustili in se pridružili reškim italijanskim prostovoljcem. Med tem so se povrnili okolnari avtomobili drugih italijanskih čet, ki so Reko zapustile. Sadržga

je s pomočjo teh „dezertirjev“ s silo odstranila angleško posadko. Italijani pravijo, da so se tega gibanja udeležili samo „dezertirji“, a vsakdo ve, da je imela Italija dezertirjev pripravljenih pa tisoče in tisoče po vsi Istri. Vse skupaj je samo slabo maskirana igra. Baje je na Reki tudi že znanj hujskač D' Annunzio, ki je proglasil aneksijo Reke v imenu Italije k materi Italiji. — Istčasno so začeli Italijani v Trstu sovražno nastopati proti ondotnim Jugoslovonom. Kdaj bo konec teh barbarstev? Kdaj preneha bolna, impotentna mirovna konferenca?

(Italijansko-mažarska zveza.) Glasom vesti časopisja dela Italija na to, da bi sklenila z Mažarsko poleg separatnega miru tudi vojaško zvezo. Vojvodo genoveškega namerava napraviti za vladarja Mažarske. To politiko podpirajo menda tudi Rumuni. Bomo še videli, kaj bo!

Razne vesti.

(Roparski napad italijanskih vojakov.) Dne 3. septembra so prišli v Lokvi pri Škocjanu blizu Divače trije italijanski vojaki v Mahorčičevo gostilno. Dva sta namerila samokrese na moža, tretji pa je vpricho moža ženo z nožem zabodel v vrat. Žena je omahnila, iz rane se ji je vtila kri. Mož je moral banditom izročiti ves denar, to je 8000 lir. Ženine rane so nevarne, a zdravniki upajo, da okreva. Dveh banditov nihče ne pozna, tretji pa je bil svoječasno v tej gostilni na hrani. Klicali so ga „Angeloni“. — Tako poroča tržaški „Lavoratore“.

(Za stalno bivanje je Viljemu) določen menda grad Doorn pri Utrehtu. Vanj se preseli z dnem 1. januarja 1920. Grad ni velik. Preje bi ga mogli imenovati vilo. Prostora bo v njem približno toliko kot ga potrebuje meščanska rodina. Tako je Viljem, mogočni bivši nemški cesar, iz svojih sanj padel v ozko in bridko resničnost. Njegove sanje „Deutschland über alles“ so se razpršile. V omenjenem gradiču bo imel dovolj prilike za premišljevanje o minljivosti posvetne slave.

Popravek pomote.

V naš članek pod naslovom „Primorci in naseljeniško vprašanje“, priobčen v 9. številki na drugi strani, se je vrinila neljuba pomota. Prvi stavek v članku se mora glasiti pravilno: Za ureditev begunskega vprašanja v Jugoslaviji se naše vlade vse premalo brigajo, čeravno stane vzdrževanje beguncev na mesec (ne: dnevno) nad en milijon in pol kron.

Listnica uredništva.

Vsem cenjenim sotrudnikom naznanjamo, da zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče hkrati ustreči vsem njihovim željam. Le pridno pošiljajte dopise in članke! Vse pride prej ali slej na vrsto. Pišite razločno!

Mali oglasi.

Restavracija Krvaric (proj Perles), Ljubljana, Prešernova ulica št. 9, se priporoča.

Skrlejeve, trioglate plošče za pokrivanje streh, okoli 150 m², ima na prodaj Josip Novak, Jama, pošta Kranj.

Priporoča se tvrdka Josip Petelinc v Ljubljani na Sv. Petra nasipu št. 7.

Modna in športna trgovina P. MAGDIĆ V Ljubljani nasproti glavne pošte priporoča modne in nakitne predmete, potrebščine za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze, narodne vezanine, zastave. Posebni oddelek za gospode: klobuki in slamniki, barvasto in belo perilo kravate, rokavice, vsi modni, športni in toaletni predmeti.

Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, priobčujte v našem listu. Velikost pričujočega poziva stane za „Male oglase“ 12 K, polovica tega prostora 6 K. Najmanjši oglaš 4 K. Denar pošiljajte naprej!

Vpoštevajte tvrdke, ki se priporočajo v „Kmetijskem listu“!

Zaloga šivalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo in zaloga njih posameznih delov za vse sisteme. Istotam potreščine za šivilje, krojače in čevljarje.

MLATILNICE za ročni in vrtilni pogon, vrtila (gepelne), čistilnice, trijerje, slamoreznice za pogon z roko in s silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzoparilnike, stiskalnice za seno in druge poljedelske stroje ima vedno v veliki izbiri v zalogi **FRANC HITTI v Ljubljani na Sv. Martina cesti št. 2.** Edina zaloga poljedelskih strojev iz tvornice Umrath & Comp.

„IMPEX“ importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani. Tvrdka „IMPEX“ se peča z vsemi panogami izvozne in uvozne trgovine, preskrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvaža industrijske proizvode lastne države. Preskrbuje domači trg s kolonialnim blagom ter prevzema vse trgovske transakcije z inozemstvom. Kupuje, izdeluje in izvaža vsakovrstne lesne izdelke. Za časa prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga z inozemstvom, da ščiti domačo valuto. Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in zastopstva na vseh svetovnih tržiščih.